

FUTUURI

1 | 2018

SUOMALAISET NUORET USKOVAT OMAAN TULEVAISUUTEENSA

Tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa on tutkittu viimeisen vuoden aikana nuorten tulevaisuudenkuvia niin kansallisella kuin alueellisellakin tasolla. Suomalaisia nuoria yhdistää toive tulevaisuudesta, johon kuuluu perhe sekä omakotitalo järven rannalla, palveluiden sekä harrastusmahdollisuuksien läheisyydessä. Elämää helpottavat uudet teknologiat ja älykkäät energiaratkaisut. Suomen tulevaisuus sen sijaan huolettaa ja politiikkaa pidetään etäisenä asiana.

Pirkanmaalaiset unelmoivat yrittäjyydestä ja luonnonläheisestä asumisesta

Tutkimusjohtaja Tuomas Kuhmonen ja tutkija Venla Kinnunen toteuttivat vuonna 2017 kyselyn pirkanmaalaisille 18–30 -vuotiaille nuorille aikuisille. Satunnaisotoksella mukaan poimituista nuorista lähes 2200 vastasi kysymyksiin omasta unelmatulevaisuudestaan vuonna 2030 toimeentulon, asumisen ja elämäntavan osalta.

– Yrittäjyys näyttäytyi suurempana kuin se tällä hetkellä on. Se oli unelmien työmarkkina-asemana 16 prosentilla nuorista, palkkatyön rinnalla tai vaihtoehtona vielä lisäksi 17 prosentilla nuorista, tutkimusjohtaja Tuomas Kuhmonen kertoo.

”*Kunhan olen lähellä perhettä ja kavereita – he tekevät minut onnelliseksi. Työssä arvostan enemmän itse työtä kuin palkan suuruutta.*”

Pirkanmaalaiset ovat kotiseutuuskollisia

Kaksi kolmesta nuoresta toivoo asuvansa Pirkanmaalla vielä vuonna 2030. Asumisunelmisa oli nähtävissä siirtymää maaseutumaisempaan suuntaan. Nuoret haluavat väljyyttä ja omaa rauhaa. Omakotitalosta haaveilee kaksi kolmesta nuoresta. Nykytilanteeseen verrattuna unelmien toteutuminen kasvattaisi vain kaupungin läheisen ja harvaan asutun maaseudun asukasmäärää tässä ikäryhmässä.

Elämäntavan osalta nuoret unelmoivat mm. hyvistä ihmissuhteista, mahdollisuudesta matkustella, kuntoilusta sekä terveellisestä ja ekologisesta elämäntavasta.

Suosituin tulevaisuuskuva: "Tilavasti rantatontilla"

Nuorten tulevaisuuskuvat 2067 -tutkimus toteutettiin vuosien 2015–2017 aikana osana Hämeenlinnan kaupungin koordinoimaa Lasten ja nuorten ääni satavuotiaassa Suomessa -hanketta. Kaksiosaisessa tutkimuksessa kartoitettiin, millaisia käsityksiä, pelkoja ja unelmia 16–20 -vuotiailla nuorilla on tulevaisuuden suhteen ja haastettiin nuoria tulevaisuusorientuneeseen ajatteluun

Ensimmäisen vaiheen tulevaisuusleireille osallistui 200 toisen asteen opiskelijaa eri puolilta Suomea. Tulevaisuusleirien tulosten perusteella laadittiin kuusi erilaista tulevaisuuskuva sisältävä verkkokysely, johon vastasi reilut 500 nuorta. Kyselyssä vastaajat arvioivat tulevaisuuskuviensa toivottavuutta ja todennäköisyyttä ja kommentoivat niiden sisältöä.

Tutkimuksesta selviää, että suomalaiset nuoret suhtautuvat omaan tulevaisuuteensa optimistisesti: kolme neljästä näkee sen positiivisessa valossa. Oman maan tulevaisuus nähdään epävarmempana ja erityisesti nuoria huolettaa työttömyys, sillä vain reilu 10 % tulevaisuusleirien osallistujista uskoo työttömyyden vähentyvän tulevaisuudessa. Vastausten perusteella erityisesti nuoret naiset pelkäävät robotiikan heikentävän omia työllistymismahdollisuuksiaan.

Erilaisia elämäntapatoiveita yhdistää se, että nuoret haluavat tulevaisuudessa elää toimelias-ta arkea, johon kuuluu perhe, ystäviä, säännöllinen työ ja mahdollisuus riittävään vapaa-aikaan. Suhde luontoon nousee vastauksissa vahvasti esiin ja puita ja vehreää ympäristöä toivotaan löytyvän kodin läheisyydestä, vaikka asuttaisiin kaupungissa. Nuoret pitävät myös tärkeänä ekologisten arvojen huomioonotta-

mista ja ympäristöystävällisten energiaratkaisujen kehittämistä.

– Nuoret toivovat sisällöltään mielenkiintoista työtä. Osan tavoitteena on kansainvälinen työ, osa taas haluaisi rakentaa elämän kotiseudulle, jos vain työtä löytyy, sanoo projektiasiantuntija Katariina Heikkilä. Mahdolliset unelmatulevaisuuden toteutumisen esteet keskittyvät vastaajien lähitulevaisuuteen, kuten huoleen opiskelupaikan saamisesta, mainitsee Heikkilä.

Nuorilta päättäjille – ohjeita päätöksenteon tueksi

Molempien tutkimusten tarkoituksena oli paitsi kartoittaa nuorten näkemyksiä tulevaisuudesta myös herätellä päättäjiä. Pirkanmaa-hankkeessa tutkijat tarjailivat vinkiksi päättäjille asioita, joita olisi edistettävä nuorten unelmien toteuttamiseksi, kuten mm. alkutuotantoon, yrittäjyyteen, omakotitaloasumiseen, julkiseen palveluverkkoon tai sääntelyyn liittyviä ratkaisuja.

Jälkimmäisessä hankkeessa kiteytettiin seitsemän teemaa, joihin kannattaisi kiinnittää huomiota, kun yhteiskunnallisin päätöksin rakennetaan tulevaisuutta. Näitä ovat mm. ympäristöystävälliset teknologiaratkaisut, luonnon ja palveluiden läheisyys asumisessa sekä nuorten tulevaisuusajattelun tukeminen ja nuorten ottaminen mukaan yhteiskunnan rakentamiseen paikallisella tasolla. Tutkijaryhmä tiivistää nuorten toiveet tulevaisuudesta sanapariin ”hyvä arki”.

Lue lisää tutkimustuloksista:

Pirkanmaan nuorten tulevaisuudenkuvat:

<http://ty.fi/tulos>

Nuorten tulevaisuudenkuvat 2067:

<http://ty.fi/nuoret-2067>

TULEVAISUUSPÄIVÄÄ VIETETÄÄN KESKIVIKKONA 18.4.2018 KOULUISSA YMPÄRI SUOMEA

Tulevaisuuspäivä on tulevaisuudentutkimukseen perustuva monialainen tulevaisuusoppimisen teemapäivä, joka on tarkoitettu kaikille Suomen kouluille alakouluista lukioihin. Tulevaisuuspäivänä lapset ja nuoret pääsevät harjoittelemaan tulevaisuudentutkimukseen menetelmiä ja taitoja, joilla he voivat osallistua oman ja yhteisen tulevaisuuden rakentamiseen. Tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten tulevaisuuslukutaitoa ja luottamusta siihen, että he pärjäävät minkälaisessa tulevaisuudessa tahansa – riippumatta siitä, minkälaisia nopeita ja yllättäviä muutoksia se tuo mukanaan.

Lue lisää ja tule mukaan: tulevaisuuspaiva.fi

TULEVAISUUDENTUTKIMUKSEN VERKOSTOAKATEMIA JUHLI 20-VUOTISTA TAIVALTAAN LÄMMINHENKISESSÄ TUNNELMASSA

Helmikuisen lumimyrskyn valloitettua Helsingin keskustan, Finlandia-talon lämpöön kerääntyi satapäinen joukko 20-vuotisjuhlaseminaarin merkeissä. Osa on ollut mukana matkassa jo Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia (TVA) perustamisesta asti, osa taas löytänyt tiensä mukaan myöhemmin. Yhteisenä nimittäjänä joukolle on kuitenkin innostus ja intohimo tulevaisuuksia ja niiden tutkimista sekä opettamista kohtaan.

Olemme kouluttaneet laajan joukon tulevaisuusosaajia

Tämä asialleen omistautuneiden tulevaisuusihmisten muodostama verkosto on kuluneiden 20 vuoden aikana mahdollistanut muun muassa yli 10 000 opiskelijan osallistumisen erilaisille opintojaksoille. ”Tutu-opiskelijoihin” törmääkin ympäri yhteiskuntaa niin maantieteellisesti kuin ammatillisestikin; ministeriöistä eduskuntaan ja yrityksistä yhdistyksiin sekä järjestöihin.

Johtokunnan puheenjohtaja, ja alusta asti mukana toiminnassa ollut, Tampereen yliopiston professori Markku Sotarauta kiteytti juhlapuheessaan osuvasti, että TVA on ollut osaltaan synnyttämässä Suomeen tulevaisuusrihmastoa, jossa asiat ja ihmiset yhdistyvät toisiinsa monin ennustamattomin tavoin ja kytköksin. Niitä on joskus vaikea havaita paljaalla silmällä. Pinnan alla rihmasto uudistuu ja kehittyy, uusia kytköksiä syntyy ja vanhoja kuolee. Paljaan silmän nähdessä pinnalla vaikkapa kursseja, esitelmää ja julkaisuja rihmastossa on jo kasvamassa jotain uutta.

TVA:n toiminta käynnistyi 2.2.1998

TVA:n perustamisasiakirjat sitouttavat jäsenyliopistoja yhteiseen toimintaan ja antavat tarvittavan hallinnollisen tuen käytännön toiminnasta vastaaville. Toiminta perustuu jäsenyliopistojen allekirjoittamaan perustamis-sopimukseen sekä johtokunnan antamaan hallintojohtosääntöön. Jäsenyliopistojen rehtorien nimeämä johtokunta on TVA:n ylin strategisen päätöksenteon elin. TVA:lla on lisäksi jäsenyliopistojen opettajista ja tutkijoista koostuva koulutusyhteyshenkilöverkosto, joka huolehtii opettamisesta ja opiskelijahallinnosta omassa yliopistossaan.

Puitteet vaihtuvat - perustehtävä säilyy kirkkaana

TVA:n perustehtävänä on tuottaa tulevaisuudentutkimuksen opetusta sekä edistää tulevaisuusajattelua kehittäviä toimintatapoja ja opetusmenetelmiä yhdessä jäsenyliopistojen kanssa. Vuoden 2009 loppuun asti tulevaisuudentutkimuksen opetusta varten luotu verkosto oli Opetusministeriön ja yliopistojen tulossopimuksissa valtakunnallinen tehtävä. Jäsenyliopistoja oli tänä aikana yhteensä 17. Verkostoa koordinoi Turun kauppakorkeakoulun Tulevaisuuden tutkimuskeskukseen sijoittunut koordinointiyksikkö.

Vuonna 2010 niin Suomen yliopistot kuin yliopistoverkostotkin organisoituivat uudelleen. 20-vuotiaan TVA:n toiminnassa on tänä päivänä mukana kymmenen jäsenyliopistoa ja koordinaatioyksikkö toimii Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa.

Jatkuvien uudistusten edessä

Oppimisen tulevaisuudenkuvat, digitaalisuus, työelämän murros, kansainvälisyys ja monet muut haasteet pakottavat myös TVA:ta uudistumaan. Rihmaston uudistumista voit juhluvuoden aikana seurata mm. kotisivuillamme ja oppimisen tulevaisuudelle omistetussa Tulevaisuuden tutkimuksen seuran julkaisemassa Futuran teemanumerossa 3/2018.

Finlandia-talolla 1. helmikuuta järjestetyn kutsuseminaarin alustuksiin ja päivän tunnelmiin pääset verkkosivujen videotallenteiden avulla. TVA ja Tulevaisuuden tutkimuskeskus haluavat lämpimästi kiittää niin kaikkia juhlapäivään osallistuneita kuin vuosien varrella panostaan toimintaan antaneita. ●

Videotallenteet 20-vuotisjuhlaseminaarista:
www.tvanet.fi

Professorit Paavo Okko ja Ilkka Virtanen tervehtivät TVA:n Hanna-Kaisa Aaltoa.

Markus Pöllänen Tampereen teknillisestä yliopistosta on yksi TVA:n pitkäaikaisimmista opettajista sekä myös johtokunnan jäsen.

Finlandia-talo tarjosi arvokkaat puitteet juhlaseminaarille. Johtaja Juha Kaskinen toimi päivän puheenjohtajana.

Professori **Markku Wilenius** käsitteli tulevaisuuslukutaitoa ja tulevaisuuden oppimista.

Professori **Sirka Heinonen** käsitteli alustuksensa työn tulevaisuutta.

TVA:n johtokunnan puheenjohtaja (1998-2004), akateemikko **Ilkka Niiniluoto** johdatti päivän aiheeseen alustuksellaan: "Voidaanko tulevaisuudesta tietää?"

Valiokuntaneuvos **Olli Hietanen** jakoi ajatuksia tulevaisuudesta politiikan näköalapaikalta.

Futuristi **Elina Hiltunen** ja teknoelämää.

Dosentti **Jari Kaivo-ojan** alustus pureutui globaaleihin muutosajureihin.

Demos Helsingin **Alexi Neuvonen** on kestävien kaupunkien asiantuntija.

Dosentti **Matti Kamppinen** valoitti kuulijoita kokonaisuuden näkemisen taidosta.

TEKSTI **Katriina Siivonen ja Marjukka Parkkinen**

TULEVAISUUSMUSEOT ARJEN YHTEISLUOMISEN TILOINA

Kulttuuri on jatkuvassa muutoksessa. Ulf Hannerzin (1992) mukaan se on kuin virta, eikä samaan virtaan voi astua kahdesti. Museot ovat poimineet virrassa muuntuvasta perinteestä erityisesti aineellisia piirteitä kokoelmiinsa ja suojelun kohteiksi kulttuuriperinnöksi.

Tässä ajassa aineellisen perinnön rinnalla korostuu aineettoman kulttuuriperinnön, eli tekemisen, taitamisen ja maailman ymmärtämisen yhteisluominen museoissa. Aineettomalle kulttuuriperinnölle on ominaista, ettei sitä voi irrottaa ihmisistä ja tallentaa museoihin elävässä muodossa.

Tulevaisuusmuseo on Tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa syntynyt, aineetonta kulttuuriperintöä, museotoimintaa ja tulevaisuusajattelua yhdistelevä käsite ja käytäntö. Sen lähtökohtana on ajatus, että aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön avulla museoissa voitaisiin luoda yhdessä museokävijöiden kanssa ymmärrystä sekä erilaisista menneistä ajoista että vaihtoehtoisista tulevaisuuksista. Yhteiskunnassamme ei ole julkisia tiloja arjen tulevaisuuksien pohtimiseksi, ja museot voisivat ajallisten prosessien asiantuntijuuden paikkoina sellaisen tarjota.

Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen tulevaisuusmuseotyöryhmä on kehittänyt tulevaisuusmuseon ajatusta ja mahdollisia käytän-

töjä erityisesti erilaisissa museoiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä työpajoissa. Kehittämistyön lähtökohtana on ollut luoda uusia yhteistoiminnan muotoja, joiden avulla voisi keskustella vaihtoehtoisista tulevaisuuksista ja antaa ihmisille mahdollisuuksia jäsentää ja määrittää kulttuurin transformaatiota niitä kohti oman arjen kulttuurinsa kautta. Näemme, että tämä tulee yhä vahvemmin olemaan osa museoiden arkea tulevaisuudessa. Haluamme olla rakentamassa museoiden kanssa siihen tarvittavaa osaamista.

Työryhmään kuuluvat kirjoittajien lisäksi FM, TaM Satu Tuittila ja FM Pasi Hario. Käsitteellisestä kehittämisestä vastaa Katriina Siivonen. ●

FUTURES CONFERENCE 2018

TAMPERE 13-14 JUNE 2018

ENERGIZING FUTURES

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND ENERGY IN TRANSITION

Ph.D. **Michael Jackson**, Shaping Tomorrow, UK:
"Artificially Intelligent Futures"

Professor **Olav Hohmeyer**, Europa-Universität
Flensburg, Germany: "100% Renewable Europe"

Ph.D. **Maria Rosaria Di Nucci**, Freie Universität Berlin, Germany:
"Acceptance of the Energy Transition and "Nimbysm" Attitudes with
a Particular Focus on Wind Energy. A Taxonomy of Barriers"

Professor **Eva Heiskanen**, University of Helsinki, Finland:
"Can Citizens' Practices Change Energy Systems?"

CONFERENCE ORGANIZERS

Finland Futures Research Centre, University of Turku
and Finland Futures Academy

in co-operation with

European Commission's Horizon 2020 project:
"European Futures of Energy Efficiency (EUFORIE)"

WWW.FUTURESCONFERENCE.FI/2018

FINLAND FUTURES
RESEARCH CENTRE

Turun yliopisto
University of Turku

Tulevaisuuden tutkimuskeskus on vuonna 1992 perustettu asiantuntijaorganisaatio, joka toimii Turun yliopiston kauppakorkeakoulun ainelaitoksena. Keskus tarjoaa asiakkailleen ajantasaista, käytäntöön sovellettavaa tulevaisuudentutkimuksen asiantuntemusta. Turussa, Helsingissä ja Tampereella sijaitsevilla toimipisteissä työskentelee 50 henkilöä.

Futuuri on keskuksen asiakastiedote, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Toimituskunta Anne Arvonen, Hanna-Kaisa Aalto, Juha Kaskinen, Ville Lauttamäki, Marjukka Parkkinen, Juho Ruotsalainen ja Noora Vähäkari. Taitto Anne Arvonen

ISSN 1795-9462 Tilaukset, peruutukset ja osoitteenmuutokset tutu-info@utu.fi Painopaikka AS Spin Press Painos 800 kpl Anna palautetta Futuurista goo.gl/xUdSLJ